

UNIDADE 3

Sexo biolóxico, expresión de xénero e identidades de xénero

Para comezar:

- *Sabes a que nos estamos a referir cando falamos do sexo dunha persoa?*
- *En que categorías encadramos ás persoas segundo o seu sexo?*
- *Pensas que existe algunha outra categoría?*
- *Poderías explicar de que falamos cando nos referimos ao xénero dunha persoa? Cantos xéneros coñeces?*
- *Que é un estereotipo? Saberías poñer algún exemplo?*
- *A que nos referimos coa expresión estereotipos de xénero?*

A diferenza entre sexo e xénero

Sexo e xénero son dous conceptos que provocan confusión. Porén, son a chave para comprender a orixe das desigualdades entre as mulleres e os homes.

Cando falamos de sexo referímonos á nosa orixe biolóxica. Nacemos cun código xenético (a combinación de cromosomas X e Y), así como cuns órganos sexuais e reprodutores que determinarán se somos homes ou mulleres. Estes son os dous sexos que habitualmente recoñecemos, aínda que existen máis posibilidades sobre as que xa falaremos.

O xénero pola contra non vén determinado ao nacer, senón que é unha construción social. É dicir, é un conxunto de ideas creadas pola sociedade sobre un ou outro sexo. Como xa

Simone de Beauvoir no Café de Flore, París, 1950. Dominio Público

falamos nos temas anteriores, estas ideas varían dunha sociedade a outra e tamén ao longo da historia.

A filósofa francesa Simone de Beauvoir, autora dun libros fundacionais do feminismo, [O segundo sexo](#), resumiu esta situación nunha frase que fixo fortuna: “Non se nace muller, senón que se chega a selo”. No vídeo que se insire na imaxe a propia autora explica as súas afirmacións.

O proceso de socialización e os estereotipos de xénero

Este conxunto de falsas crenzas sobre o masculino e o feminino reciben o nome de [estereotipos de xénero](#). Os principais axentes de socialización (familia, amizades, escola, medios de comunicación...) perpetúan estas ideas sobre como deben ser ou comportarse homes e mulleres. De que xeito pensades que se poden transmitir estes estereotipos?

No [vídeo que contén a imaxe comprobaredes](#) que desde bebés recibimos un relato no que nenas e nenos parecemos ter calidades e aspiracións ben distintas.

Os roles de xénero e a súa influencia no proxecto vital

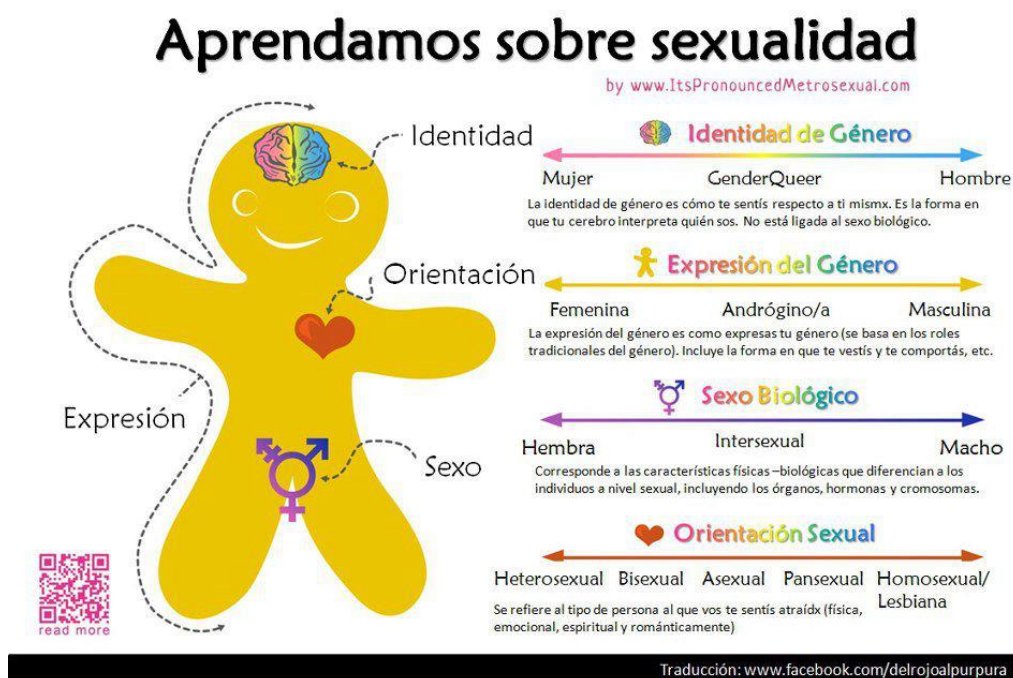
Este relato vaise transmitindo desde a nosa infancia, [a través dos xoguetes](#), das instrucións que recibimos ou mesmo [da roupa](#). Continúa na adolescencia, e mesmo na nosa vida adulta e vellez, condicionando á súa vez [o papel que imos desempeñar](#) segundo sexamos muller ou home: son os chamados [roles de xénero](#).

Por poñer un exemplo, estereotipos asociados á feminidade son a sensibilidade e delicadeza. Polo tanto, como as mulleres pasamos por ser delicadas e sensibles, asígnasenos o rol de coidadoras. Asumimos o coidado da casa, dos fillos e fillas e as persoas maiores ou enfermas. Tamén as profesións catalogadas de “femininas”: enfermeira, mestra, secretaria...

O sexo biolóxico, a expresión de xénero e as identidades de xénero

Anteriormente, ao falarmos do sexo biolóxico, centrámonos no **binarismo**, que reduce o sexo biolóxico aos conceptos de muller ou home. Con todo, existe outra realidade denominada **intersexualidade** que consiste na combinación de trazos xenéticos e biolóxicos femininos e masculinos.

A día de hoxe existe máis sensibilidade e concienciación a este respecto, pero ata non hai moito o persoal sanitario e a familia asignáballe ao bebé un xénero, someténdoo ás operacións pertinentes para que o seu aspecto físico se adecuase ao mesmo.

O que adoitaba suceder era que, a medida que esta persoa desenvolvía a súa identidade de xénero, esta non coincidía co sexo que lle fora asignado ao nacer.

Hoxe en día é habitual esperar a que a persoa desenvolva a súa identidade de xénero para que decida, se é que así o quere, comezar o proceso de reasignación de sexo.

Pódese dicir que a identidade de xénero é a vivencia interna e individual que cada un ou unha de nós temos acerca do noso propio xénero. É algo totalmente subxectivo e polo tanto, independentemente do código xenético e características biolóxicas coas que teñamos nacido ou da nosa orientación sexual, podemos sentirnos mulleres ou homes, que eran as únicas identidades sexuais recoñecidas tradicionalmente. Porén, na década dos 90 Judit Butler contribuíu a romper este binarismo de xénero introducindo o termo **queer** (que no noso país se traduce como “xénero non binario”) que se empregaría para designar a aquelas persoas que non se senten cómodas ou non se identifican con ningún dos xéneros binarios.

Por outra banda temos a expresión de xénero, que se refire á forma que ten cada persoa de exteriorizar a súa identidade de xénero. Está relacionado coa vestimenta, o peiteado, a xestualidade... Existen a expresión de xénero feminina, masculina e andróxina, sendo esta última unha mestura variable das dúas anteriores.

Todos estes aspectos, xunto coa orientación sexual, que trataremos na unidade 5, conforman a nosa identidade sexual.

PARA REFLEXIONAR:

- 1) *Pensas que os estereotipos e roles de xénero aféctannos negativamente a mulleres e homes? Pon algún exemplo.*
- 2) *Poden os nosos gustos estar influídos por estes estereotipos? De que xeito?*
- 3) *Que sucede cando unha persoa se “sae” do que a sociedade espera dela e non responde cos estereotipos que corresponden ao seu xénero?*
- 4) *En que medida escollemos libremente os nosos estudos ou profesións e ata é punto esta elección está condicionada polo que a sociedade espera de nós?*
- 5) *Seguindo os exemplos sobre estereotipos que se expoñen na unidade, elaborade unha táboa onde recollades estereotipos asociados a mulleres e homes e o rol ou roles que os mesmos levan asociados.*